

DOSTLUK

Dostluk konusunda düşündüğüm zaman, hep şu noktayı göz önünde tutmalı diye düşünürüm: Acaba dostluğu arattıran sebep güçsüzlük veya ihtiyaç mıdır? Acaba karşılıklı yardımlaşmaya girişirken insanların amacı tek başlarına pek başaramayacakları şeyi bir başkasının yardımıyla elde etmek, sırası gelince karşılığını yapmak mıdır? Yoksa bu yardımlaşma dostluğun özelliğidir de dostluğun daha derin, daha asil, sırf doğanın yarattığı başka bir nedeni mi vardır?

Dostluğa adını veren sevgi, insanların yakınlık duygularıyla birbirine bağlanmasında başlıca nedendir. Çünkü çıkarlar çok kez kendine dost süsü veren ve durum gerektirdiği için saygı, ilgi gösteren insanlardan bile elde edilebilir oysaki dostlukta hiçbir şey yalan ve yapmacık değildir, her şey gerçektir ve içten gelir. Bu yüzden sanırım dostluğu gereksinme (ihtiyaç) değil, doğa yaratır. Dostluğun doğuşunda, ondan ne çıkarlar elde edileceği düşüncesinden çok, ruhların sevgi ve bağlanması vardır.

Birçokları kendilerinin yapamayacakları şeyleri dostlarında aramaktan -haydi sıkılmıyorlar demeyeyim de- hataya düşüyorlar diyeyim. Dostlarına vermedikleri şeyleri onlardan istiyorlar. Hâlbuki önce iyi insan olmak, sonra kendine benzeyeni aramak doğru olur. Deminden beri söylediğim sürekli bir dostluk ancak şu kimseler arasında sağlamca kurulur: Yakınlık duygularıyla birbirine bağlanmış insanlar; önce başkalarının esiri olduğu ihtirasları yenecekler, sonra doğruluk ve adaleti sevecekler, birbirleri için her şeyi yapacaklar ama birbirlerinden şerefli ve doğru olmayan hiçbir şeyi istemeyecekler, aralarında yalnız sevgi ve beğenme değil, saygı da bulunacak. Çünkü dostluktan saygıyı kaldıran onun en büyük süsünü kaldırmış olur. Bunu sananlar, tehlikeli şekilde yanırlar.

Doğa, dostluğu erdemin yardımcısı olsun diye vermiştir, hataların yordakçısı olsun diye değil, onun amacı şudur: Erdem tek başına en yüksek katına erişemediğine göre ortaya başkasıyla birleşip ortak olarak erişsin. Bu türlü bir birlik, bazı insanlar arasında var olmuş veya olacak ise bu, onları katıksız iyiliğe götürecek en iyi ve en mutlu birlik sayılmalı. İşte, bence, insanların peşinde koşmaya değer sandıkları her şeyi, şerefi, ünü, ruhun sükûnet ve sevincini içine alan birlik, bu birliktir. Bütün bunlar var olunca hayat mutluluk doludur.

ÇİÇERO, Düzenlenmiştir.